

Noorteparlamendi sotsiaalkomisjon

Noorte tööhõive ja -puudus

Miks antud teema on oluline ja miks noored seda käsitlevad?

Noorte tööpuudus Eestis on probleem ning seda mõistavad ka noored ise. Tihti seistakse silmitsi olukorraga, kust ei suudeta erinevatel põhjustel väljapääsu leida ning ennast tööturul kehtestada. Eesti Statistikaameti andmete järgi on töötus noorte seas kõrge, nimelt oli 15.–24.-aastaste noorte töötuse määr 2014. aastal 15 % protsenti ning keskmine töötuse määr 7,4 %. Seega on noorte töötuse määr üldisest töötuse määrast ligi 2 korda kõrgem. Sellel on mitmeid põhjusi, näiteks veel lõpetamata haridustee ning vähene või puuduv töökogemus. Noorteparlamendi sotsiaalkomisjon keskendus võimalike lahenduste leidmisele noorte tööpuudusega seotud probleemidele.

Noored tööturul

- Eelised: hea arvutikasutamise oskus, haldavad paremini sotsiaalvõrgustikke. Tänapäeva infoajastul üles kasvanud noorte tehnoloogia kasutamisoskus annab neile eelise tööturul.
- Noorte eneseväljendusoskus on halb, kuna rohkem suheldakse sotsiaalmeedia kaudu kui tavaelus. Puudub oskus töövestlusel silma jääda.
- Alaealiste palkamisega kaasnevad mitmed piirangud (nt töötundide arv), mis muudab noore palkamise tööandja jaoks keeruliseks, mille tõttu saavadki tööle pigem täisealised. Alaealiste tööle võtmisega kaasneb liiga palju bürokraatiat ning see vajab paindlikumat sätestatust.
- Noored pole oma tööalastest õigustest ja kohustustest teadlikud.
- Täiskohaga õppe kõrvalt on raske ka osalise koormusega tööl käia.
- Tihtipeale puudub noortel tööturule sisenedes eelnev kogemus. Tööle saamiseks on vaja aga eelnevat kogemust, mille tõttu töö leidmine raskeks muutub.

Probleemid

- Vabatahtlikku tööd ei väärtustata piisavalt.
- Noorte palga- ja ametisoovid on nende kogemusega võrreldes ebarealistlikud.
- Karjäärinõustamine on puudulik, kuna koolis ei pöörata sellele ega noorte ettevõtluse arendamisele piisavalt tähelepanu.
- Info, mis on suunatud noortele hooajatööde kohta, ei jõua nendeni.

- Tööandjad ei usalda noori, sest mõningatel noortel puudub motivatsioon, vastutustunne ning tahe tööd teha, mille tõttu on tööandjatel tekkinud ka eelarvamused.
- Noored ei oma ülevaadet erinevatest kandideerimisvõimalustest ning nad pole piisavalt informeeritud tööturu toimimise kohta.
- Noorte soome ja vene keele oskus ei vasta tööturu ootustele.
- Noored lahkuvad välismaale, kuna sealsed tööturu- ja haridusvõimalused tunduvad paremad.
- Noorte CV kirjutamise oskus on puudulik.
- Praktikakohti on raske leida, kuna tööandjad ei ole motiveeritud omale lisakoormust noorte näol võtma.

Noortel on valmisolek tööturule sisenemiseks, et saada uusi kogemusi ja teadmisi. Töökogemuse kõrval raha teenimine on kasuks ka raha väärtuse tundma õppimisele. Osalise koormusega töö on heaks võimaluseks töökogemuse juurutamisel. Koolil on oluline roll noorte ettevalmistamisel tööturule sisenemiseks.

Kutsekoolid

Õpingud kutsekoolis võimaldavad noortel omandada erialaseid kogemusi ning teadmisi, mis omakorda võimaldavad neil paremini siseneda tööturule. Kutsekoolide lõpetajatel on tööturul suuremad võimalused läbi lüüa, kuna M. Undi uuringu “Noorte töötus Eesti majanduse tõusu- ja langusaastatel (2012)” järgi on tööturul enim nõutavam grupp just oskustöölised.

Lahendused

- Luua Töötukassasse eraldi noorte osakond, mis võimaldaks noorte tööpuuduse probleemiga intensiivsemalt töötada ning vähendada infosulgu noorte ja Töötukassa vahel.
- Karjääriõpetust koolides tuleb edendada, muutes selle kohustuslikuks põhikooli viimases astmes.
- Tuleb juurutada ettevõtlusõpet koolides.
- Tuleb luua rohkemad võimalused töövarjupäevadel osalemiseks, mille kaudu saaks noor omandada tööturul osalemise kogemuse.
- Rohkemade praktikakohtade loomine. Riiklikult võiks toetada noori, kellel on vaja praktikakogemusi ning praktikajuhendajaid.
- Tuleb arendada koostööd riigi ja kohalike omavalitsuste vahel, et noorte töötute protsenti alandada.

- Noored peavad rohkem osalema vabatahtlikus tegevuses ning tööandjad peavad vabatahtliku töö raames omandatud kogemusi reaalse töökogemusena arvestama.
- Tuleb korraldada rohkem töömisse, kus noortel oleks võimalik osaleda.
- Tuleb kehtestada maksusoodustused ettevõtjatele noorte palkamiseks. Riik peab toetama ettevõtteid, kes noori tööle võtavad. Lisaks tuleb alaealiste töötundide arv muuta seaduspäraselt paindlikumaks.
- Tudengite praktikakohad peavad olema tasustatud sellise summa ulatuses, mis aitaksid katta nende esmased vajadused.
- Tuleb rohkem propageerida kutseharidust ning selle omandamise erinevaid võimalusi.
- Vene keele õpet tuleb koolides muuta tõhusamaks ning võimalusel pakkuda ka lisakursuseid.
- Gümnaasiumi ja kutsekooli integratsioon - gümnaasiumiõpe tuleks muuta praktilisemaks, nii oleks lõpetajatel kergem tööd leida. Hetkel on õppekavad liiga mahukad, teoreetilised ja faktipõhised. See mängib rolli motivatsiooni kadumisel, sest kui kool on liigselt koormav, on kooli kõrvalt ebameeldiv töö käia.
- Tuleb kehtestada riiklikud stipendiumid erialadele, mis toetavad Eesti riigi üldist arengut.

Soovitame noortel siduda oma tulevik elukutsetega (nii kõrg- kui ka kutsehariduses), mis toetavad Eesti riigi üldist arengut. Aina enam globaliseeruvas maailmas on oluline osata mitmeid keeli ning tegeleda pideva enesearendusega, et tagada edu tööturul.

Ettevõtetal on noorte tööpuuduse vähendamisel suur roll ning nad peavad olema noorte suhtes rohkem avatud. Eesti riik vajab tööpuuduse vähendamiseks uusi töökohti. Läbi ettevõtlusõppe tuleb soodustada noorte ettevõtluse geenide arenemist.

Ettepanekud

- Tuleb tegeleda infotööga, mis suurendab noorte teadlikku karjäärivaliku tegemist ning teadmisi töö ja praktika võimalustest.
- Ümberõppe, elukestva õppe, kaugõppe, täiendõppe ja kutseõppe tutvustamise ja propageerimisega.
- Nimetada Töötukassa ümber Töökassaks, et negatiivne nime tähendus ei tõrjuks inimesi eemale.
- Lisada gümnaasiumi õppekavasse kodanikuhariduse tund, mille eesmärk on väärtuspõhine kasvatus. Aine raames on võimalik saada teadmisi kohalike kodanikuühiskonna organisatsioonide tööst ja saada kogemusi.

Antud dokumendi näol on tegemist Noorteparlamenti 2014/2015 tegevusaasta delegatsiooni ettepanekutega eesti energeetika arendamiseks. Teemasoovitused andsid Riigikogu alatised komisjonid. Dokumendi põhimõtted võeti vastu 08.05.2015 Noorteparlamenti II istungil Riigikogus.

Noorteparlament on MTÜ Lastekaitse Liit ja Eesti Õpilasesinduste Liidu poolt ellu kutsutud projekt, mis on suunatud 13.-26. aastastele noortele. Projekti on rahaliselt toetanud Euroopa Komisjon. Publikatsiooni sisu peegeldab autori seisukohti ja Euroopa Komisjon ei ole vastutav sellesisalduva informatsiooni kasutamise eest. Euroopa Noortest ja Erasmus+ võimalustest saad lähemalt lugeda siit: euroopa.noored.ee

